NOVICE
kmetijskih, obertnijskih in narodskih rečí.

Odgovorni vrednik *Dr. Janez Bleiweis.*

Tečaj X. V saboto 4. septembra (ranojesna) 1852. *List 71.*

Devetnajste bukve
Homerove Iliade.

(Dalje.)

Odgovorí pa rekoč mu jadrenonogi Ahilej:
»Atreič, vojvoda čet, preslavni vladar Agamemnon,
Stvori kar se ti zdi, pristojne darove mi davaj
Ali zaderži mi jih; le hitro na boj se podajmo!
Dalje ne gré muditi se tù s pogovori praznim
Djanje pušaje v nemar; veliko še dela je treba,
Preden Ahileja spet med pervimi vidite v bítvi
Podirajočiga v prah Trojance s piko jeklenko;
Tak imate primér, kak valja sovražnike bíti«.
Njemu opomni na to v sovetih izurjen Odísej:
»Bodi še tako močán, bogovam enaki Ahílej,
Tirati tèš proti Ilji v prepir s Trojanci nikar jih,
Kajti boritva ne bo terpela časa le malo,
Kdar enkrat se sprimejo prav razpaljene rajde,
In s pogumam obá navdajo naroda bogovi.
Pusti da prej okrepčajo se s pijačo i hrano
V ladjah urnih možjé; to dá življenje i zmago.
Ní ga junaka da teš brez jesti in piti bi mogel
Sekati vražnike clo cel dan do večerniga mraka.
Če je še tako volján obnašati serčno se bitvi,
Žeja ga stare i glad, po malim uterpnejo udje,
Peša mu moč, in tresejo se kolena hodečim.
Vitezu pak, če vina i hran dovolj je nasiten,
Ako bojuje se tud cel dan z vojšaki sovražnim,
Serce veselo igrá, ne peša mu hrabro koleno,
Dokler clo posledni vojak iz bitve ne zgine.
Ljud razpošli tedaj, nej vsak si omisli kosila,
Atreja sin Agamemnon o tem darove prinesi
V skupštino les, da lastnih očí jih zrejo Ahajci,
Ti pa raduješ o njih se verlo v junaškimu sercu.
On priseži scer stoječ pred ljudstvam ahajskim,
Da se dotaknul je ní, da nikdar ni se ji bližal,
Kakor ženi se mož približa v rodu čoveškim;
Ti zadovolji se s tim, in umiri v nedriju serce.
Zadnič obed nej dá dragocen ti v šotoru svômu,
Da se ti skaže vsa čast, ki takimu vitezu grede.
Atreja sin! ti pak zanaprej v obziru na druge
Bodi pravedniši scer, ker ní nevredno vladarja,
Z možem umíriti se, ak uzrok žale mu bil je«.
Spet se oglasi nasprot kardela vladar Agamemnon:
»Rad, o Laertovi sin, jaz tvoje besede poslušam,
Ker po pravici si vse razločil i lepo govoril;
Tudi prisežem rad, že sam hrepenim po prisegi,
Ino krivična ne bo pred bogam taka beseda.
Ti počakaj Ahíl, če ravno te mika do bitve,
Tudi vi drugi pomudite se, da dojde darilo
Simo iz mojih bark in zvezo skleneva zvesto.
Tebi pa to, Laertovi sin, velivši ukažem:
Berž izvoli si nar žlahnejši mladenče ahajske,
Ino prinesi iz bark darove, katere mu dati
Včera namenvala sva, in deklice sabo pripelji.
V taboru scer ahajskimu nej merjasca omisli
Taltibios, da zakolemo v dar ga Apolu i Cenu«.
Njemu overne na to tekún siloviti Ahílej:
»Atreič, vojvoda čet, preslavni vladar Agamemnon,
Biti bi znala ta skerb spodobniši drugiga časa,
Kadar vojske vihar počitka dovoli nam uro,
Ino togota mi tak divjala v sercu ne bode.
Zdaj pa ležé merliči še tam, katere je Hektor,
Priama sin pobil, ko čast mu zmage je Cen dal.
Jesti vi nudite jih, jaz rajši bi treznim ukazal
Brez prevdarka v prepír podati se verlim Ahajcam,
Gostovanje pa dal zvečer bi napraviti slavno,
Ko mašovana sramot bo naših tenja posledna.
Meni že nič gotovo poprej skoz gerlo ne derkne,
Bodi pijača alj jed; uzela mi smert je prijatla,
V šotoru tam leží, raztergan z ojstrino jekla,
Vratam obernjen obraz, tovarši plakaje v okrogu;
Torej kar ne želí kaj taciga serce si moje,
Ampak uboj — ino kri — ino grozni stok umerjočih.
Odgovorí mu na to v sovetih izurjen Odísej:
»Peleič, iskren Ahil, nar višji junak med Ahajci,
Bolji si v bitvi ko jaz, in hrabriši, res ne le malo,
Tode modrosti bi znal mnogterno prevagati jaz te,
Kajti dalje živim, in torej več sim opazil;
Mojmu sovetu tedaj ukloni serce prijazno.
Kmalo ljudjé nasítijo pač se bojniga hrupa,
Ako železo kosí ko bilkice trudne junake;
Prid negotov je sicer, če vago oberne Kronion,
On ki borivnih osod vladar je v čoveškimu rodu.
Bomo Ahajci mi mar žalovali s trebuham o mertvih?
Vsaciga dne zaporedama jih pogine veliko,
Kdo nadloge bi tak neskončne prenesti zamogel?
Dajmo, bi djal, usmertjeniga zakopati spodobno,
Ter mu žalujmo ti dan, potem utolažimo serca.
Kar pa zadela do zdaj ni strašne pobitve nevihta,
Spomni se hran, se spomni pijač, da bomo še hujši —
Neprenehama v bron okorni zaviti — se bíli
Z moži sovražnih trum. Potem pa nihče vojaštva
Ondi ne mudi se dalj, i ne čakaj drugiga klica!
Kajti opomba bi ta v pogubo taistimu stekla,
Ki bi se v brodu mudil; ob enim združeni zvesto
Udrimo v grozni poboj nad konje jahavne Trojance«.

(Dalje sledí.)

Kmetovavci močite senožeti!

(Dalje in konec.)

Kar vprašanje vtiče: jeli vsaka voda dobra travnike močiti? bi se utegnilo misliti, da vsaka, ako se sploh le od močenja govorí. Ker pa kmetovavcu ni zadosti, da bi le vode po senožeti napeljal, ampak le take, ki k rasti dobre trave pripomore, je gotovo važno vprašanje: ktera voda je za to nar bolji?

Vode imamo narveč iz studencov, potokov in rék.

Po mojih skušnjah ima čista in večidel merzla studenčnica le to dobroto, da ž njo močene senožeti varje suše, scer nima nobeniga posebniga prida za zboljšanje trave.

Bolji je voda potokov in rék, ktera pa tudi vsaki čas ni enaka. Kakor smo že rekli, je spomladansko močenje nar koristniši, pa tudi o poznim poletji za otavo ali po košnji otave ni brez prida.

Je pa kmetovavcu mogoče, da zamore vodo iz štirne, studenca, potoka ali reke skoz straniša

(sekret) ali skoz gnojnico v vodnjáku nabirati in odtod na svoje senožeti napeljevati, je srečen mož, kterimu se velik dobiček sam ponuja, če ima le um zato, da srečo vidi, ktera ga iše. Gnojnica! gnojnica! ti prekoristna stvar, da bi te pač kmetovavci po vsih potih lovili in v svoj prid obračali! Kdor gnojnico, vinski cvét za rastljine, pustí brez prida odtekati, je sam sebi priča, da nima cveta (uma) v glavi!

Se vé, da vsak kmetovavec nima studenca ali kakošne druge vode tako v svoji oblasti, da bi jo skoz gnojnico peljati zamogel, — ali dostikrat bi se znalo kaj taciga z umam storiti, pa se, žalibog! ne stori, ker še ljudem v misel ne pride!

Kdaj, kolikrat in kako dolgo pa naj se moči senožet, naj bo ravna ali navzdol?

Predolgo močenje, da bi voda veliko dní ali neprenehoma čez senožet stala, bi ne teknilo ne kislim ne le sladkim travam; kislim zato ne, ker vsaka voda če tudi za gnojenje dobra, se skisa, če dalje stojí, — sladka trava pa se clo pokvari in pa v kislo ali saj kisljato spreoberne, ako se senožet predolgo moči.

Po mojih 23 letnih skušnjah, posebno na Nemškim, je dosti, ako se, tudi o nar hujšim poletinskim času, senožet na dan le 1—2 ur moči; obilna košnja merve in otave bo povernila vse stroške za napravo umetniga močenja.

Kakošen dobiček izvira iz močenih senožet?

Kako neprecenljivo dobro je močenje vsim rastljinam, nam nar očitniši kažejo v Egiptu povodnji, ki jih vsako leto napravi reka Nil, ktere čisto same gnojijo Egipčanam njih polja in senožeti tako, da vsa radovitnost izvira po njih!

Če ravno v naših krajih rodovitniga Nila nimamo, bi pa mogli vendar slepi biti, ako bi ne spoznali veliciga razločka med močeno in nemočeno senožetjo.

Dvé napčnosti pa vidimo na svojih senožetih pogostoma; ena in scer stara razvada je, da en kos senožeti suhe ostane, en kos se moči in kisa, — druga napčna navada pa je ta, da dostikrat nar merzlejši studenčnico vidimo iz gore napeljano po senožeti, ktera — kakor smo že gori rekli — druziga prida nima, kakor da zemljo zmoči in suše obvarje.

Vse naše umetne naprave za močenje zemljiš so po slabim starim kopitu. Naj reče kdo da zabavljam — ali resníca je. Naše umetne naprave za močenje zemljiš niso naprave za mir in spravo med sosedam in sosedam, ampak za prepír in sovražtvo. Zakaj, če je treba, vzame sosed sosedu vodo; če je pa ne potrebuje, jo spustí po zemljišu soseda, da mu vse potopí. Vsak se ravna pri močenji po svoji termi, ker postave nimamo, ktera zamore vodo v narveči bogastvo za kmetijstvo, v pravi blagoslov Božji povzdigniti.

Ako primerim senožeti na Brajzgavskim s temi, ki jih tukaj vidimo, — kakošen razloček! Tam so močene senožeti ob košnji merve bolj žitnimu polju kakor travniku podobne, — tako lepe so! Redko se vidijo garjeve zeli, zlatice, kozja brada, zvončice itd.; pahovka, glavniknice in druge dobre trave pa rastejo goste kot žito, 4—5 čevljev visoke in košate, da tudi Štajarska kosa se kmalo skerha in močniga kôsca vpeha.

K večimu zamoremo na svojih lepih senožetih gornjiga Štajarja na 1 oralu 25 centov klaje pridelati, — okoli Freiburga, sim se sam prepričal, pa pridelajo na močenih senožetih v srednjih letinah na oralu 57 do 68 centov. Kakošen razloček!

Ali ni jasno kot beli dan, kako neizrečeno koristno je umno in redno močenje senožet? Ni boljšiga pripomočka povzdigniti pridelke travnikov, kakor je voda, umno napeljevano po njih.

Tode k umnimu močenju je treba izvedeniga vodníka in učenika, kteri je v tem popolnoma skušen; tak mora pot pokazati, kako se ima to storiti, da je primerno legi senožeti, zemlji itd.

Da se pa to v vsaki deželi zgodí, je pred vsim potreba, da vlada *) pripomore k temu.

Potovanje po Laškim.

Spisal M. Verně.

17. pismo.

Dragi prijatel!

Nekoliko naprej na izhodni strani se pride v Flavjevo obpozorje (amfiteater), ki mu Colosseo ali Kolosseum pravijo. To je narveči poslopje vsih, kar jih je iz starih časov še ostalo, tode zlo je poškodovano in poderto. Na visokost meri 157 čevljev, na okrog pa 1641. Tù so nekdanji Rimljani zijali in kohotali, kadar se je kak borivec (gladiator) serčno ponašal in jako mahal, in ko so divje zverine kristjane prav nemilo tergale!

Nekoliko vstran od obpozorja proti Palatinskimu griču stojí Konštantinov obok, ki ni še skoraj nič poškodovan.

Ne dalječ od tod sim ogledal potem še drugo cerkev, ki ji „San Pietro in vinculis“ in tudi „Basilica Eudossiana“ pravijo, zato ker jo je cesarica Eudoksia, žena Valentiniana III. v letu 442 sozidala. V ti cerkvi je spominek vojaškiga papeža Julia II. s tisto veličansko Mojzesovo podobo, ki jo je Buonaroti sam stesal, in ki jo umetniki toliko čislajo.

Poslednjič sim ogledal tudi dolíno med Kapitoljskim in Palatinskim gričem, kjer je bilo v silno starih časih veliko močirje. Zatoraj je bil že kralj Servi Tuli tù veliko odtočnico (Cloaca Maxima) napravil, ki je od Veliciga terga (Forum Romanum) po ti dolíni v Tibero peljala, de se je dolína osušila. Še jo je viditi, in človeku se serce razveselí, ko tako za večnost napravljeno prekoristno delo vidi. Tako prostorna pa vender ni, de bi se s senenim vozam lahko po nji vozilo, kakor mende Plini piše, ali pa so nekdanji Rimljani manj sena nakladali, kakor mi dan današnji.

V dolíni je bil nekdaj Romuljev tempelj, in ravno na tistim mestu je zdaj majhna cerkvica sv. Teodora. Konec dolíne proti jugu je lep obok iz marmorja, ki mu Janov obok (Arco di Giano) pravijo; in še nekoliko naprej na desno je blizo Tibere zal okrogel tempeljček, ki ga „Tempio di Vesta“ imenujejo; pa gotovo ni tisti, v kterim so nekdaj Vestalke večni oginj hranovale, ker je silno majhen.

Na levi strani dolíne pa je ena tistih cerkev, ki jih bazilike kličejo. Ti cerkvi se pravi „Santa Maria in Cosmedin“, in tudi „Bocca della verità“ zavolj nekakiga zlo gerdiga, iz kamna prav na debelo iztesaniga obraza, ki pod klonico stojí, in ki ima očí in usta, de je strah. Kjer je zdaj ta cerkev, je bila nekdaj učilnica, ki se ji je „Schola Cassii“ in pozneje „Schola græca“ djalo, in o kteri, pravijo, de je tudi sveti Auguštin nekaj časa v nji učil.

---

*) Na Štajarskim, kakor naši bravci že vedó, je že tak izveden inženir, ki vodi umetno močenje, in vis. ministerstvo je dovolilo vsako leto 1000 fl. iz deželne kase za povzdigo senožet. Vred.

Tako sim bil malo po malim Rim na vse kraje ogledal. Poslednjič sim hotel tudi še saj slovečejši spominke okrog mesta viditi, in sim šel narprej po Ostienski cesti (Via Ostiensis) cerkev sv. Pavla ogledat. Tù pridem, še v mestnim ozidji, k drugimu precej velicimu griču, ki mu Čepinjski grič (Monte testaccio) pravijo. Ta grič ni nič druziga ko silno velik kup razbitih opék in drugih čepinj ubite lončene posode. V griču je okrog in okrog vse polno vinskih hramov, ki so poleti prav hladni.

Malo naprej stojí poleg ceste sred mestniga zida Cestjev spominek (Cajus Cestius) ali grob, krasna, 165 rimskih pedí visoka piramida, ki je od zunaj vsa iz lepiga rezaniga kamna. Od te piramide do cerkve sv. Pavla je še skoraj pol ure. Sred poti stojí na levi pri cesti majhna kapelica, ki jo „Domine quo vadis“ imenujejo, zato ker je sv. Peter Kristusa, ki ga je bil, kakor pravijo, tù srečal, tako prašal. — Svetiga Pavla cerkev, ki je bila ponoči med 13. in 14. mal. serpana 1823 pogorela, še ni dodelana, pa si močno in čversto prizadevajo, jo kmalo ali saj do svetiga leta 1850 dodelati. Silno velika in lepa je, — le škoda, de v samotnim, zlo nezdravim kraji stojí, in de jo o povodnjih Tibera doseže.

Potem sim se podal k Scipionovim grobam med Apjevo in Latinsko cesto (Via Appia — Via Latina extra Portam Capenam); pa nisim druziga vidil, ko neke sežnje dolgo jamo. Kar je nekdaj v jami ali v grobih bilo, so vse raznesli. — Tù blizo sim ogledal tudi cerkev sv. Sebastiana, pri kteri so sloveče grobnice (katakombe), v kterih je, kakor pravijo, čez 100.000 mučencov pokopanih. Ko sim v njih krog hodil, se mi je zdelo, kakor de bi bil v Idriškim rudniku, le jame so nižji in ožji. Kaj so te katakombe v začetku bile, mende nihče ne vé; narberže so jame, ki so jih v silno starih časih malo po malim naredili, ki so tisto rudečkasto — semtertje pa tudi černo — zemljo kopali, ki ji „pocolana“ pravijo, in ki se posebno pri zidanji v vodi rabi. Menih, ki mi jih je kazal, mi je terdil, de so čez 5 laških milj dolge.

Od tod sim šel naprej po stari Apjevi cesti do groba Cecilie Metele, ki je, desiravno nekoliko poškodovan, vender še eden nar lepših starih spominkov. Ko grad stojí na veršiču poleg ceste krasna okrogla mertvaška zidanca z napisam: „Cæcilia. Q. Cretici. F. Metellæ. Crassi“. — To je res spominek, de je kaj. Koliko že sam ta napis opomni in pové!

Slovanski popotnik.

Spisuje Fr. Cegnar.

* V Ljubljani je na svitlo prišla iz spisál Jaisa poslovenjena povest: Tine in Jerica“, namenjena za kmečke ljudí. Velja 15 kr.

* V Celovcu je ravno izdana nova knjižica pod naslovom: „Lepo darilo za pridne šolarčke“, ki obseže, kakor „Bčela“ pravi, štiri prav prijetne pripovesti za poduk in kratek čas, namreč: Bratec in sestrica, car Veliki Peter, tesar v Zardamu, David in Goliat, in Jaroslav.

* Slovanstvo šteje zdaj 22,340.000 katolčanov, 54,011.000 pravoslavnih Gerkov, 1,531.000 protestantov, in okolj 800.000 muhamedanov.

* Na Serbskem je malo hudodelcov. V glavni ječi Topčideru je 160 oseb zapertih, in tako pride na 65.000 prebivavcev eden zločin.

* Naj veči Slovan, kar zadene telesno postavo, je bil brez dvombe Poljak Peter Tichan, ki je v letu 1825 še le 29 let star, umerl. Meril je 8 čevljev in 7 palcev, tedaj je bil skoraj poldrugi seženj velik.

* 22. augusta so se zbrali v Zagrebu deležniki narodniga gledišča, za kterega se je do zdaj 55.400 gold. nabralo. Društvo se je za vstanovljeno izreklo in bo postave, ko bodo zdeljane, visoki banski vladi v poterjenje predložilo. Nekteri udi so bili naprošeni v Zagrebu še delnice nabirati; v drugih mestih so se pa v ravno ti namen podružnice osnovale. Pričakovati je tedaj, da se bode 100.000 gold. za to narodno napravo nabralo.

* Pri g. Zupanu v Zagrebu se tiskajo nektere nove izdanja starih dobrovniških pisateljev, kakor: „Sofokleva Elektra“; tragedia v hervaški jezik prestavljena po Dominiku Zlatariću. „Ljubomir“, povest Torquata Tassa, prestavil Dominik Zlatarić. „Različne pesmi“ (izvirne) Dominika Zlatarića. Potem „Hekuba“, tragedia v 5 djanjih, v hervaški jezik prestavljena po Vetranoviču Čavčiču Dubravčanu.

Novičar iz slovanskih krajev.

Iz Radgone 29. aug. Te dni sim bil pri šolski preskušnji v fari s. Petra zvun Radgone. Lepo pridno sta se mogla častita gospoda kateheta J. H. in F. R. skozi leto z otroci v domačim jeziku pečati, ker otroci so tako čversto in gladko odgovarjali, da je bilo veselje slišati. Žalibog le, da se slovenšina samo pri keršanskim nauku rabi in enmalo v pisanji, akoravno je število otrok prek 360, med kterimi je čez 320 slovenskih. Bog daj bolje! Kar vinograde dotiče, bode branje in vino, ako Bog da, večidel dobro, semtertje pa tudi slabo, posebno kde je toča poškodila. Plesnína grojzdja se tudi na nekterih krajih kaže, vendar se nadjamo, da se ne bo preveč razširila in veseliga upanja nogradnikov vničila. Kerčmarji ogerskiga vina kupujejo; zato domače zaostaja, vendar se sliši, da to dolgo terpelo ne bo, ker našim ljudém ne godi dobro. Druziga sadja je čisto malo, zvun sliv na nekterih krajih. Franc Jančar.

Na Pahorji na Štajarskem. L. Prav žal nam je, da z odhodom častitega gosp. dopisnika Xρ. iz Celja je vtihnilo tako hasno in potrebno razglasovanje sodniških preiskav in razsodb v zadevi hudodelstev. Kaznovanje hudodelcov naj bi druge svarilo in strašilo, da bi hudo ne delali; kako jih pa bo strašilo, ako nič o tem ne zvejo? Dobro bi tedaj bilo, da bi se saj obsodbe hudodelnikov prav po domače z vsimi okoljšinami v domačem jeziku občje razglasovale. V Dunajskih časnikih se berejo mnogokrat sodniške obravnave in sodbe popisane, kar gotovo ni brez občjega prida; pri nas sedaj ni duha ne sluha o tem. Vém, da vradniki nimajo dolžnosti se s tem pečati, pa želeti bi vendar bilo, da, kakor drugod, bi se tudi pri nas priložnost dala, da bi se saj važniši obravnave očitno naznanovale. Rado in gotovo s pridom bi se take rečí brale v domačem jeziku po domače povedane, ker ni res, da slovensko ljudstvo nič ne bere in da mu ni za svoj jezik nič mar, čeravno nekteri naših županov naš častitljivi jezik zatajujejo, kot nekdaj sv. Peter Kristusa, in nemčarijo, da vse prek letí. Da resnico govorim, vam podam tù prepís nekega tacega pisma, ki se takole glasí: An N. N. von L. Nr. 25 — Den ist Abgebrend Das Haus und Ale Uiberg Gebeid mit Ale Ein Richtung Uiktual und Mobilar Formeg Den — 851 im Ist Von Gemeinde Amt Bebiligt und Passirt Die Netige Bamholtz zu Biten und Samle“. — — Niso to prave marine mèrdjelice? Več o takim spakovanji govoriti, bi bilo vodo v Dravo nositi.

Od sv. Bolfenka med Višom in Ternovci 25. aug. Letošne letine se ljudjé tudi pri nas veselijo, ker je na polji vse čerstvo in zdravo. O gnjilobi grojzdja še nikdo ne toži. Vinorejci bodo skoro mogli štiri leta suhe sode za pripravo nabijati in zamakati. Terta obi-

len pridelk obeta in po naših terdih nogradih že mehko grojzdje nahajamo.

Gospod dr. Muršec so pretečeni teden svoje domorodce obiskali in v pervi besedi sadjorejo priporočili, ktere so se ravno že nekteri pridno prijeli. Veliko jih pa še na starem kopitu čepí, kteri se izgovarjajo, da jim nerase. Ni čudo! ker prav nesadijo, podučiti se pa ne dajo.

Poslednjič me mika še miloserčne sosede pohvaliti, kteri se čez štiri mesce niso naveličali, revnemu dekletu, ktero se v postelji ganiti nemore, s hrano in vso postrežbo pomagati. Jerca Macun, 19 let stara, ubogih staršev hči, je 5. majnika v votlem bregu za stezo kamnje kopala, zemlja se vruši in hipoma je bila čevelj čez glavo pod zemljo, — pomoči pa hitro ni. Čez nekoliko časa jo vender živo izkopljejo, ako ravno je vse reklo: Bog daj duši dobro, truplo bo v kratkem na pokop. Desno nogo revi zasip tako polomi, da ji zdravnik v spodnem pregibu več kostí izvzame. Skerbni zdravnik g. Lovre Tancer si veliko prizadeva, in vidi se, da bo deklico skoro na nogo spravil; le to nas teží, ker blagemu možu ne bomo mogli po zaslužbi naplačati. Na njem vidimo, da ni le za gotov denar zdravnik, ampak da v svojih opravilih po kerščanski ljubezni ravná, za ktero mu gre preserčna hvala in zahvala!

Juri Gomilšak, srenjski svetovavec.

Iz Ljubljane. „Koledarček za leto 1853“ dosto pomnožen in z dvéma podobama ozaljšan, se že natiskuje in bo še ti mesec gotov. — Ravno je prejela kmetijska družba rokopis perviga dela novih kmetijskih bukev gosp. fajmoštra Janeza Zalokar-ja, ki se bojo imenovale: „Umno kmetovanje in gospodarstvo, — to je, dobri sveti v nar potrebniših kmetijskih rečéh z oziram na terdne naravne postave, de se kar nar boljši in nar veči pridelki in prihodki od kmetije dosežejo, v prid posestnikam in domovini“. 1. del obseže: „obdelovanje zemlje in pridelovanje koristnih rastlín“. Iz maliga, kar smo dosihmal mogli rokopis pregledati, zamoremo že rêči, da je delo kaj izverstno in tako prijetno po domače pisano, da zamorejo Slovenci se že naprej veseliti teh sila potrebnih prelepih bukev. Slavni gosp. pisatelj je leté kaj primerne besede Horacia na čêlo teh bukev postavil: „Blagor mu, ki delječ od mestnih homatij očetovo polje s svojimi voliči obdeluje“. — Važniši rečí poslednje seje mestniga zbora pretekli četertek so bile: Po odhodu penzioniraniga gosp. magistratniga svetovavca Köstel-na sprazjneno mesto se ima vposled naukaza vis. c. k. deželniga poglavarstva berž izpisati, da se drugi magistratni svetovavec postavi v službo; — na povabílo društva Teržaškiga za napravo vojne barke, ki se ima slavnimu maršalu Radeckimu na čast imenovati, je po izgledu druzih mest sklenul mestni odbor podariti 500 fl.; — vis. c. k. deželno poglavarstvo naznani, da se bo realna šola s 3 razredi prihodnje šolsko leto začela, in da se v ta namen že pripravljajo potrebne sôbe za realne učilnice iz poprejšnjih bogoslovskih sôb; sôbe za gosp. bogoslovce pa se pripravljajo v seminišču (alumnatu); — zastran ljudskih šol v fari St. Jakoba in Frančiskanov je ostal odbor pri svojim prejšnjim mnenji; — gosp. Souvanu je bila lovska pravica na Ljubljanskim mahu proti temu na 3 leta podaljšana, da plača vsako leto 50 fl. več; — za zdravíla za mestne uboge in mestno ubožnišnico od 5 kvatrov položena apotekarska rajtinga je bila pretresena, in po tem sklenjeno, naj se znesek z 2246 fl. 30¼ kr. apotekarjem iz mestne kase plača; — odgovor vis. c. k. ministerstva notranjih oprav na prošnjo mestniga odbora „naj bi se ob ognji, kakor dosihmal, tudi prihodnjić na gradu s topovi (kanoni) znamnje dajalo“, je bil predbran, po kterim prošnja ni uslišana.

Novičar iz mnogih krajev.

Dunajski cesarski časnik ponavlja opomín zastran preklicanih starih krajcarjev, polkrajcarjev in vinarjev od leta 1816 in novejših dvakrajcarjev od leta 1848, ki pridejo konec tega leta ob denarno veljavnost in se bojo potem le po ceni kotlovine spečati mogli. Naj se tedaj — govorí omenjeni opomín — vsak do tistiga časa znebí tega preklicaniga drobiža, kteriga pri kakošnim plačilu vse cesarske kase noter do dvéh forintov ali goldinarjev jemlejo, — kdor ga ima pa več, naj ga pri cesarskih deželnih velkih kasah ali denarnih vradijah (Münzamt) še ob pravim času zmenja. — Po cesarskim ukazu je vis. ministerstvo kupčijstva za poravnanje struge, kjer Tisa teče 20.000 fl., za Donavo 50.000 fl., kjer pa reka Maroš teče, 20.000 fl. dovolilo. — Po ministerskim naukazu bo ob živinski kugi, če je treba kakošno živinče pobiti, posestnik le v dvéh primerlejih povračílo za pobito živino prejel, namreč: če se ob začetku kuge, da se po notrajni preiskavi bolezin spozná, kakošno živinče na povelje za to postavljeniga zdravnika zakolje ali pobije, — in drugič, če cesarski komisar na podlagi zdravnikoviga spričala ukaže, naj se živinče pobije, da se tako zabrani razširjenje kuge ali ji popolnama konec storí. — Magistrat Dunajski je, tarifo mesa ponižati, nasvetoval višji vladi, da naj pripustí, da vsak, kdor živino redí, jo tudi v mestu klati smé. Kdor le kolčikaj vé, da živinorejic se ne bo lahko z mesarstvam vkvarjal, se mora čuditi takimu nasvetu! — V gojzdih Galicie dela neka še prav nepoznana ôsa na borovcih (Kieferblattwespe, tenthredo pini) strašno škodo. — Ceste po Ogerskim in Erdeljskim popraviti, je dovolilo vis. ministerstvo 95.000 fl. — Iz Černegore pridejo nek poslanci k našimu cesarju: da naj bi tudi on, kakor Ruski car, Černogoro za samostojno deželo spoznal. — V Holandii so nek 2 stekla človeka ozdravili, da so jima žeplenokisliga kinína in veliko opiuma dali. — Kruse, doktor zdravilstva, je znajdel prosto mašino, po kteri telegraf prinešene naznaníla tudi sam natiskuje, da jih ne bo treba, kakor dosihmal, pisati; o eni minuti natisne 28 pismenk. — Še nikdar ni bila v Varšavi kolera tako huda ko letos; v več hišah so pomerli vsi ljudjé. — V Rimu jaderno delajo terdnjavo na Angeljskim gradu. — Po vsih nogradih Španjskiga razsaja grojzdna plesnoba tako hudo, da letos ne bo Malaga ne Kseresa. — Napoleon se bo nek 15. t. m. na pot podal na južno stran Francoskiga in bo potoval do 16. oktobra. — Pruska vlada se noče vdati zedinjeni nemški družbi zastran cola.

Dostavek

k slovenskim besedam v listih 61, 62.

Iz Terviža poleg Pazna v Istrii. Pri nas: mesecnica namest mesenica; pilotína namest piljenica; glavina namest istina; uboščina pomeni pri nas revšino (Armuth); početak namest načetak; načetak je navadno le, na pr. kruh, sodec itd. načeti; jedinščina pomeni pri nas, če sta, na pr., mož ali žena brez otrok na domu: da sam jedin ne more povsod vsega opraviti; skupčina namest stična; užitak namest spolovína.

Podobnik, fajmošter.

Natiskar in založnik *Jožef Blaznik v Ljubljani.*